

Dosarul nr. 2ra-2251/19

Instanța de fond: Judecătoria Rîșcani, mun. Chișinău – G. Bîrnaz

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – N. Budăi, A. Malîi, I. Muruianu

ÎNCHEIERE

24 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Maria Ghervas
Nina Vascan
Galina Stratulat

examinând admisibilitatea recursului declarat de către avocatul Petru Balan în interesele lui Victor Karashka și Vladimir Carașca,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Lilia Hitov, succedată în drepturi de către Teodor Hitov și Ala Carașca, succedată în drepturi de către Alexei Carașca, Victor Karashka și Vladimir Carașca împotriva Consiliului municipal Chișinău și Ministerului Finanțelor cu privire la repunerea în termen de adresare cu prezenta acțiune, încasarea compensației pentru averea confiscată și a prejudiciului moral cauzat prin represiune,

cererea intervenienților principali Constantin Hitov, Ion Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov, Ala Plamadeală și Nelea Suicimezova împotriva Consiliului municipal Chișinău, Primăriei comunei Bubuieci și Ministerului Finanțelor cu privire la repunerea în termen de adresare cu prezenta acțiune, admiterea succesiunii în drepturile procedurale după decesul lui Fiodor Hitov și Liliei Hitov, restituirea terenului, încasarea compensației pentru averea confiscată și a prejudiciului moral cauzat prin represiune,

împotriva deciziei din data de 26 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

constată:

La 29 septembrie 2003 Lilia Hitov și Ala Carașca au depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior, împotriva Consiliului mun. Chișinău și Ministerului Finanțelor, prin care au solicitat repunerea în termen de adresare cu prezenta acțiune, revendicarea echivalentului bunurilor naționalizate în urma represiunilor politice și repararea prejudiciului moral. (f.d. 1-2, 73-76, 111, 115, vol. I)

În motivarea acțiunii Lilia Hitov și Ala Carașca au indicat că la 13 iunie 1941, întreaga familie Hitov, compusă din unchii reclamantelor Ion Hitov și Ștefan Hitov, tatăl reclamantelor Constantin Hitov, mama reclamantelor Vasilisa Hitov, precum și fratele lor Fiodor Hitov au fost deportați din Moldova, în regiunea Siberia a Federației Ruse.

Reclamantele au menționat că, odată cu deportarea lor în Siberia, întreaga avere deținută de frații Hitov a fost naționalizată și trecută în folosul statului și autorităților publice.

Conform certificatului nr. 13-191/89 din 13 mai 1992, eliberat de Procuratura Republicii Moldova, Lilia Hitov și Ala Carașca au statut de victime ale represiunilor politice. Astfel, în opinia acestora beneficiază de toate drepturile prevăzute de Legea cu privire la reabilitarea victimelor represiunilor politice și a altor acte normative ce reglementează regimul juridic al proprietății.

Lilia Hitov și Ala Carașca au indicat că prin extrasul din arhivă nr. 793-795 din 11 aprilie 2006 se demonstrează faptul că la 30 august 1941 familia Hitov a fost deposedată de averea ce se afla în satul Bubuieci în proprietate privată. Astfel, Ștefan Hitov, a fost deposedat de 57,5 hectare pământ arabil (dintre care însămânțate cu grâu 25 ha, cu porumb 10 ha, cu floarea soarelui 3 ha, cu cartofi 1,54 ha). Ion Hitov a fost deposedat de 45 hectare de pământ arabil (dintre care însămânțate cu grâu 4 ha, cu mei 3 ha, cu orz 2 ha, cu porumb 6,5 ha, cu floarea soarelui 13,5 ha, cu mentă 5 ha, cu cartofi 5 ha); vie altoită - 9 ha și ½ din casă, o crămă, o magazie, animale domestice - 2 vaci, 2 boi de 12 ani, inventar agricol. Constantin Hitov a fost deposedat de 54 hectare pământ arabil (dintre care însămânțate cu grâu 12 ha, cu orz 8 ha, cu secară 11 ha, cu porumb 18 ha, cu dughie 4 ha, cu floarea soarelui 1 ha), 1 ha de viță de vie și ½ din casă și inventar agricol.

Toate aceste bunuri au fost inventariate de către Notarul public de Bubuieci la 30 august 1941 în conformitate cu ordinul nr. 59/941 al Camerei Agricole Lăpușna, prin care a fost ordonată inventarierea tuturor bunurilor agricole așezate în raza comunei Bubuieci, intrate în colhoz, sovhoz și fără stăpân.

Lilia Hitov și Ala Carașca au susținut că în comuna Bubuieci a rămas averea, ce aparținea familiei Hitov, după cum urmează: 156 de hectare de pământ arabil, 10 hectare de viță de vie, 1 casă, o crămă, o magazie, alte bunuri mobile și animale.

De asemenea, au mai menționat că conform extraselor din arhiva națională a Republicii Moldova, Ștefan Hitov deținea cu drept de proprietate hotelul „Komerceschii”, amplasat în mun. Chișinău, str. Armenească, nr. 53, iar după ocuparea Moldovei de forțele sovietice, imobilul respectiv a fost introdus în lista clădirilor naționalizate din orașul Chișinău și la moment acest imobil nu există, deoarece a fost demolat.

Conform monitorului municipal Chișinău nr. 6 din 15 martie 1940, frații Constantin Hitov și Ion Hitov dețineau cu drept de proprietate privată casa de locuit, care se afla pe str. Gheorghe Ureche, nr. 2, fosta Voznesenscaia din mun. Chișinău. Casa constituia o construcție din piatră, cu suprafața de 2 134 metri cubi, fapt confirmat prin certificatul de arhivă nr. 793-795 din 11 aprilie 2006. Familia mai deținea și imobilul din str. Ismail, nr. 83, la moment str. Ismail, nr. 95, care conform certificatului, eliberat de directorul OCS POCHB - Fiodorov A. L., a fost demolat în legătură cu construcția unei magistrale. Conform informației nr. 01/16-305 din 16 ianuarie 2006, eliberată de către Oficiul Cadastral Teritorial Chișinău, dosar de inventariere tehnică pe acest imobil nu a fost deschis.

În susținerea pretenției cu privire la revendicarea echivalentului bunurilor naționalizate în urma represiunilor politice, Lilia Hitov și Ala Carașca au prezentat certificate eliberate de bursele imobiliare „Lara” și „Ratmir”, reieșind din prețul unui metru pătrat de spațiu în centrul mun. Chișinău. Astfel, pentru imobilul naționalizat cu suprafața de 588 m.p. din str. Armenească, nr. 53, mun. Chișinău urmează a fi încasată suma de 11 917 584 lei, iar pentru imobilul naționalizat din str. Gheorghe Ureche, nr. 2, cu suprafața de 426 m.p., suma de 6 475 626 lei.

Lilia Hitov și Ala Carașca au indicat că în legătură cu deportarea și omorârea unor membri ai familiei Hitov, li s-au cauzat prejudiciu moral, pe care îl estimează la suma de 3 000 000 lei.

Totodată, reclamantele au solicitat repunerea în termen de adresare cu prezenta cerere de chemare în judecată, în cazul în care acesta a fost omis.

Prin hotărârea din 19 aprilie 2007 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău s-a admis parțial cererea de chemare în judecată. Lilia Hitov și Ala Carașca au fost repuse în termenul de prescripție. S-a încasat din contul Consiliului mun. Chișinău în beneficiul Liliei Hitov și Alei Carașca compensația pentru imobilul din str. Armenească, nr. 43, în valoare de 9 931 320 lei și pentru imobilul din str. Gheorghe Ureche, nr. 2, mun. Chișinău în valoare de 4 676 841 lei, în total, suma de 14 608 161 lei. În rest, acțiunea s-a respins ca neîntemeiată. (f.d. 128-132, vol. I)

Prin încheierea protocolară din 20 noiembrie 2007 a Curții de Apel Chișinău s-a înlocuit reclamanta Lilia Hitov, decedată la 03 septembrie 2007, cu succesorul Teodor Hitov.

Prin decizia din 11 martie 2008 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Consiliul mun. Chișinău, s-a casat hotărârea din 19 aprilie 2007 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău cu restituirea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată. (f.d. 230-132, vol. I)

Prin hotărârea din 29 aprilie 2010 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău s-a respins ca neîntemeiată acțiunea înaintată de Lilia Hitov, succedată în drepturi de către Teodor Hitov și s-a admis parțial acțiunea înaintată de Ala Carașca. S-a încasat în beneficiul Alei Carașca din contul Consiliului mun. Chișinău compensația pentru 1/2 cotă-parte din imobilul din str. Gheorghe Ureche, nr. 2, mun. Chișinău, în mărime de 2 992 889,50 lei. (f.d. 94-96, vol. II)

Prin decizia din 08 februarie 2011 a Curții de Apel Chișinău s-au admis cererile de apel depuse de către Ala Carașca, Teodor Hitov și Consiliul mun. Chișinău, s-a casat hotărârea din 29 aprilie 2010 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău cu remiterea cauzei la rejudecare, în alt complet de judecată. (f.d. 151,152-154, vol. II)

Prin încheierea protocolară din 21 ianuarie 2013 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău reclamanta Ala Carașca, decedată la 17 aprilie 2012, a fost înlocuită în drepturi de succesorii acesteia Alexei Carașca, Vladimir Carașca și Victor Karashka.

La 06 aprilie 2015 intervenienții principali Constantin Hitov, Ion Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov, Ala Plămădeală și Nelea Suicimezova au depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior, împotriva Consiliului mun. Chișinău și Ministerului Finanțelor, prin care au solicitat admiterea succesiunii în drepturi a persoanelor intervenite în proces după decesul lui Fiodor Hitov și Lilia Hitov și anume Constantin

Hitov, Ivan Hitov, Nicolae Hitov și Teodor Hitov, obligarea Consiliului mun. Chișinău și Primăriei com. Bubuieci de a restitui în natură 166 ha de teren agricol sau valoarea acestuia în sumă de 3 320 000 lei, a încasa din contul Consiliului mun. Chișinău și Ministerului Finanțelor prețul hotelului din str. Armenească, nr. 53, mun. Chișinău și casa de locuit din str. Gheorghe Ureche, nr. 2 mun. Chișinău, care au fost ilegal confiscate, în sumă de 15 091 006 lei, suma prejudiciului material în mărime de 1 957 760 lei pentru pierderea proprietății imobiliare și mobiliare (inventar agricol, animale domestice), suma de 9 990 000 lei pentru terenul din str. Armenească, nr. 53, mun. Chișinău și din str. Gheorghe Ureche, nr. 2, mun. Chișinău, cât și repararea prejudiciului moral în mărime de 3 000 000 lei. (f.d. 71-76, 110-115, vol. III)

În motivarea cererii intervenienței principali au susținut circumstanțele de fapt, invocate de către Lilia Hitov și Ala Carașca. Suplimentar au mai menționat că Constantin Hitov este succesorul legal de clasa 2 a fraților Ștefan Hitov și Ion Hitov, asupra întregii averi compusă din hotelul amplasat în mun. Chișinău, str. Armenească, nr. 53; casa de locuit de pe str. Gheorghe Ureche, nr. 2; imobilul din str. Ismail, nr. 83; restaurant, vie și 56 ha de pământ, rămase după decesul acestora, iar Lilia Hitov, Fiodor Hitov, Vera Suicizmezova și Ala Carașca sunt moștenitori direcți ai soților Constantin Hitov și Vasilisa Hitov.

De asemenea, au mai indicat că prin certificatul din 22 august 1989 se confirmă faptul că la 17 august 1989 a fost anulată hotărârea privind deportarea lui Constantin Hitov, Vasilisei Hitov, Liliei Hitov, Verei Suicizmezova, lui Fiodor Hitov și Alei Carașca, fiind recunoscuți ca persoane reabilitate.

La 20 decembrie 2008 a fost încheiată tranzacția de împăcare dintre moștenitorii legali ai familiei Hitov. La momentul încheierii tranzacției de împăcare în viață a rămas doar moștenitoarea de prima clasă Ala Carașca, care a înaintat cererea de chemare în judecată. Ala Carașca a decedat la 17 aprilie 2012. Potrivit pct. 3 al tranzacției a fost determinat cuantumul prejudiciului moral și material cauzat familiei Hitov.

Astfel, pentru Ala Carașca, născută în 1928, i-a revenit 25%. Fiindcă a decedat în anul 2012, succesori ai acestei cote-părți sunt Vladimir Carașca, Victor, Karashka și Alexei Carașca. Lui Constantin Hitov, Ivan Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov, Neliei Suicimezova și Alei Plamadeala le-a revenit câte 12,5% din suma pretinsă.

Prin hotărârea din 07 octombrie 2015 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău s-a respins ca nefondată cererea de chemare în judecată depusă de către Lilia Hitov, succedată în drepturi de către Teodor Hitov și Ala Carașca, succedată în drepturi de către Alexei Carașca, Victor Karashka și Vladimir Carașca și cererea de chemare în judecată a intervenienților principali Constantin Hitov, Ion Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov, Ala Plamadeală (Suicimezova), Nelea Suicimezova și cererea concretizată a reclamantului Teodor Hitov și a intervenienților principali Constantin Hitov, Ivan Hitov, Nicolai Hitov. (f.d. 174,181-186, vol. III)

Pentru a ajunge la această concluzie instanța de fond a reținut că reclamantele nu au prezentat certificate de moștenitori, care să le confere dreptul de a pretinde în condițiile legii la achitarea compensației pentru averea ce le-a aparținut soților Constantin Hitov și Vasilisei Hitov.

Referitor la repararea prejudiciului moral instanța de fond a reținut că Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 cu privire la reabilitarea victimelor represiunilor politice nu prevede compensarea prejudiciului moral moștenitorilor victimelor represiunilor politice.

Prin decizia din 06 iulie 2016 a Curții de Apel Chișinău s-au admis apelurile declarate de către Constantin Hitov, Ivan Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov, reprezentați de avocatul Petru Ursu și de către Alexei Carașca, Vladimir Carașca, Victor Karashka, reprezentați de avocatul Nicolae Posturusu. S-a casat hotărârea din 07 octombrie 2015 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care s-a încasat de la Consiliul mun. Chișinău prin intermediul Ministerului Finanțelor echivalentul bănesc al prețului casei individuale naționalizate din mun. Chișinău, str. Gheorghe Ureche, nr. 2 în valoare de 5 985 779 lei; hotelul naționalizat din mun. Chișinău, Armenească, nr. 53, în valoare de 9 105 227 lei și a bunurilor imobile, inventar în sumă de 15 283 lei, proporțional pentru succesorii Liliei Hitov și Alei Carasca, Vladimir Carașca, Victor Karashka, Alexei Carașca, Constantin Hitov, Ivan Hitov și Nicolai Hitov a câte 8,333%, ce constituie suma de 1 258 857 lei pentru fiecare; pentru succesorii Verei Hitov - Nelea Suicimezova și Ala Plămădeală a câte 12,5%, ce constituie suma 1 888 286 lei pentru fiecare și pentru succesorul testamentar al Liliei Hitov - Tudor Hitov - 25%, ce constituie suma de 3 776 930 lei. S-a încasat de la Consiliul mun. Chișinău prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Ivan Hitov cheltuielile pentru efectuarea expertizei în sumă de 1 440 lei. În rest, s-a respins acțiunea. (f.d. 80-81,82-92, vol. IV)

Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 29 martie 2017 a admis recursurile declarate de către Nicolae Posturusu în interesele lui Alexei Carașca, Victor Karashka, Vladimir Carașca, Consiliul mun. Chișinău, Ministerul Finanțelor și de către Constantin Hitov, Ivan Hitov, Nicolai Hitov și Teodor Hitov. S-a casat decizia din 06 iulie 2016 a Curții de Apel Chișinău cu remiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată. (f.d. 189-202, vol. IV)

Prin decizia din 26 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-au admis, din alte considerente decât cele invocate, apelurile declarate de către Constantin Hitov, Ivan Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov, reprezentați de avocatul Petru Ursu și de către Alexei Carașca, Vladimir Carașca, Victor Karashka, reprezentați de avocatul Nicolae Posturusu. S-a casat hotărârea din 07 octombrie 2015 a Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău și s-a adoptat o hotărâre nouă prin care s-a respins, din lipsă de teme, cererea depusă de Lilia Hitov succedată în drepturi de către Teodor Hitov și de Ala Carașca, succedată în drepturi de către Alexei Carașca, Victor Karashka, Vladimir Carașca cu privire la repunerea în termen a cererii de chemare în judecată.

S-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de către Lilia Hitov, succedată în drepturi de către Teodor Hitov și de Ala Carașca, succedată în drepturi de către Alexei Carașca, Victor Karashka, Vladimir Carașca împotriva Consiliului mun. Chișinău și Ministerului Finanțelor privind încasarea compensației pentru averea confiscată și cererea de chemare în judecată depusă de intervenienții principali Constantin Hitov, Ivan Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov împotriva Consiliului mun. Chișinău, Primăriei comunei Bubuieci și Ministerului Finanțelor

privind admiterea succesiunii în drepturile procedurale după decesul lui Fiodor Hitov și Liliei Hitov, restituirea terenului, încasarea compensației pentru averea confiscată și încasarea prejudiciului moral cauzat prin represiune.

S-a respins, din lipsă de temei, cererea de chemare în judecată înaintată de Lilia Hitov, succedată în drepturi de către Teodor Hitov și de către Ala Carașca, succedată în drepturi de către Alexei Carașca, Victor Karashka, Vladimir Carașca și cererea de chemare în judecată depusă de intervenienții principali Constantin Hitov, Ivan Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov împotriva Consiliului mun. Chișinău, Primăriei comunei Bubuieci și Ministerului Finanțelor privind încasarea prejudiciului moral cauzat prin represiune. (f.d. 73-74,75-112, vol. V)

Instanța de apel a reținut că la 13 iunie 1941 întreaga familie Hitov compusă din unchiul Liliei Hitov și Alei Carașca - Ion Hitov și Ștefan Hitov, tatăl Liliei Hitov și Alei Carașca - Constantin Hitov, mama Liliei Hitov și Alei Carașca - Vasilisa Hitov, însuși reclamantele Lilia Hitov și Ala Carașca, precum și fratele lor Fiodor Hitov au fost deportați în Siberia a Federației Ruse, iar odată cu deportarea întreaga avere deținută de frații Hitov a fost naționalizată și trecută în folosul statului și a autorităților sovietice.

În temeiul certificatului nr. 13-191/89 din 08 august 1989, eliberat de Procuratura Generală a Republicii Moldova părinții reclamantelor victime ale represiunii politice au fost reabilite. (f.d. 6, vol.I)

În același timp Lilia Hitov și Ala Carașca au primit certificatul nr. сЛ/6854/с din 22 august 1989, eliberat de Comitetul Securității de Stat al RSS Moldovenești, prin care se confirmă faptul că persoanele Constantin Hitov, Vasilisa Hitov, Lilia Hitov, Vera Hitov, Fiodor Hitov și Leonora (Alla) Hitov au fost reabilite. (f.d. 7, vol. I)

Potrivit Deciziei Primăriei Chișinău din 23 septembrie 1994 nr. 27/20 cu privire la restituirea averii persoanelor supuse represiunilor Ala Carașca a fost repusă în drepturi cu plata sumei de 200 lei, cu titlu de compensație pentru averea confiscată a persoanelor supuse represiunilor politice. (f.d. 215-217, vol. I)

Instanța de apel a menționat că Lilia Hitov și Ala Carașca au înaintat acțiunea în justiție la 29 septembrie 2003 și pe parcursul judecării cauzei în prima instanță au solicitat repunerea în termen a cererii de chemare în judecată. Ulterior, la 09 ianuarie 2013 și la 18 decembrie 2013, intervenienții principali Constantin Hitov, Ion Hitov, Nicolai Hitov, Teodor Hitov, Ala Plamadeală și Nelea Suicimezova au depus propria cerere de chemare în judecată. (f.d. 185,199, vol. II, f.d.11-13 vol. III)

În cererea de repunere în termen a acțiunii reclamantii nu au indicat motivele de fapt pentru care au omis termenul de prescripție și doar au invocat prevederile art. 272 alin. (2) din Codul civil. Ministerul Finanțelor a invocat scurgerea termenului de prescripție extinctivă și a cerut respingerea acțiunii ca fiind tardivă și nefondată.

În urma celor constatate instanța de apel a concluzionat prin prisma punctului 7 din Hotărârea Guvernului nr. 338 din 26 mai 1995 cu privire la restituirea averii, recuperarea valorii ei și achitarea compensațiilor persoanelor supuse represiunilor că acțiunea inițială este depusă tardiv, fiind depusă peste 11 ani și 37 zile după împlinirea termenului de prescripție.

La 01 ianuarie 2007 a intrat în vigoare art. 12¹ din Legea nr.1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice, prin care este

instituit expres termenul de prescripție de 3 ani, pentru acțiunile de retrocedare a averilor confiscate și naționalizate. În art. II din Legea nr. 186 este stipulat că cetățenii Republicii Moldova, supuși represiunilor politice și ulterior reabilitați, în privința cărora, la data intrării în vigoare a prezentei legi, a expirat termenul de prescripție pentru depunerea cererii de restituire a bunurilor de care au fost deposedați, se pot adresa comisiilor speciale cu cererile respective în termen de un an de la data intrării în vigoare a prezentei legi. Acest nou termen de adresare cu cereri privind restituirea bunurilor a expirat la 01 ianuarie 2008.

Actele cauzei denotă că nici acest termen legal nu a fost respectat, or, nici unul din reclamânți nu a depus cerere la comisia specială creată în cadrul administrației publice a municipiului Chișinău.

Totodată, instanța de apel a reținut ca fiind neîntemeiată pretenția cu privire la repararea prejudiciului moral, ori Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992 privind reabilitarea victimelor represiunilor politice nu prevede compensarea prejudiciului moral cauzat în urma represiunilor politice.

Împotriva deciziei instanței de apel, la data de 23 august 2019 a depus recurs avocatul Petru Balan în interesele lui Victor Karashka și Vladimir Carașca, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului recurenții Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, au indicat că instanța de apel a încălcat esențial și aplicat eronat normele de drept material și procedural.

În susținerea încălcării normelor de drept procesual recurenții au menționat că instanța de apel nu a citat în mod legal recurenții Victor Karashka și Vladimir Carașca, ori instanța de apel i-a citat public, deși cunoștea că nu locuiesc pe teritoriul RM și nu aveau cum să ia cunoștință despre citarea publică, prin urmare în speță citarea publică nu este aplicabilă, ori în cazul în care părțile au domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova, citarea se efectuează conform art. 100 alin. (1) din Codul de procedură civilă prin delegație judiciară.

Deci, recurenții au fost lipsiți de dreptul la judecarea cauzei în instanța de apel. Judecarea cauzei în instanța de apel fără participarea lui Victor Karashka și Vladimir Carașca și fără citarea legală, ce se aplică persoanelor cu domiciliul în afara teritoriului Republicii Moldova, omisiune admisă din partea Curții de Apel Chișinău, este temei de a remite cauza la rejudecare, or, instanța nu și-a îndeplinit obligativitatea în asigurarea citării legale a lui Victor Carashka și Vladimir Carașca.

Sub acest aspect și reieșind din constatările enunțate, se reiterează că examinarea chestiunii cu privire la examinarea cererii de apel fără înștiințarea legală a participanților la proces constituie o încălcare certă a procedurii examinării apelului și poate condiționa îngrădirea nejustificată a dreptului subiecților la un proces echitabil.

Referitor la încălcarea normelor de drept material, recurenții au indicat că instanța de apel a aplicat o lege, care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea, or legiuitorul prin art. 121 din Legea nr. 1225-XII din 08 decembrie 1992, cât și art. 2 din Legea nr. 186-XVI din 29 iunie 2006 prevede un termen de 3 ani pentru înaintarea cererii de restituire a bunurilor confiscate către Comisia specială, dar nu

constituie un termen de prescripție extinctivă în sensul adresării cu o acțiune civilă în instanța de judecată.

La fel, recurenții remarcă că la materialele cauzei civile au fost anexate înscrisuri, care confirmă faptul existenței unei cereri către autoritatea publică locală în anul 2002 și care a fost examinată în fond de Primărie la data de 03 ianuarie 2003. Instanța de apel eronat a conchis că termenul de prescripție a expirat la data de 22 august 1992, ori abia în decembrie 1992 a fost inserată prevederea legală cu privire la curgerea termenului legal de 3 ani din data înștiințării persoanei despre reabilitarea sa. Recurenții consideră că nu sunt aplicabile speței și prevederile Regulamentului nr. 627 din 05 iunie 2007.

În opinia reclamantilor, instanța de apel eronat a aplicat prevederile punctului 7 din Hotărârea Guvernului nr. 338 din 26 mai 1995. Prin Hotărâre de Guvern s-a modificat pct. 16 din Hotărârea Guvernului nr.128 din 11 martie 1993, însă nu a fost stipulat careva termen expres de adresare în instanța de judecată, fapt ce urma a fi luat în considerare de către instanța de apel.

Recurenții au mai invocat că, nu este clară motivarea și poziția instanței de apel cu privire la expirarea termenului, în condițiile în care se indică că acesta a expirat la 22 august 1992, în cazul unei cereri de chemare în judecată și că pentru cealaltă cerere de chemare în judecată termenul a expirat la 01 ianuarie 2008. Prin motivarea evazivă a instanței de apel nu se denotă decât o examinare superficială a cauzei respective, cu atât mai mult că la caz se examinează pretențiile persoanelor prejudiciate de către stat, cărora le-a fost confiscate averile dobândite. Instanțele inferioare urmau să dea dovadă de o examinare completă, multiaspectuală, în coraport cu probele prezentate de către părți.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele cauzei atestă că decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la 26 iulie 2018, a fost publicată pe portalul național al instanțelor de judecată și expediată participanților la proces la 17 august 2018. Confirmare privind recepționarea copiei deciziei instanței de apel de către Victor Karashka și Vladimir Carașca la materialele dosarului lipsește.

În aceste circumstanțe recursul declarat de către Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, la 23 august 2019 se consideră a fi depus în termen.

Examinând temeiurile de admisibilitate ale recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia, că recursul declarat de către Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, este inadmisibil din următoarele considerente.

Verificând motivele de casare, invocate în recurs, completul Colegiului atestă că Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, au indicat argumente ce țin de dezacordul cu felul în care instanța de apel a apreciat înscrisurile probatorii și a constatat circumstanțele cauzei. Nu pot fi reținute ca temei de

admisibilitate aceste argumente, deoarece țin de reaprecierea probelor, fapt inadmisibil în recurs.

Conform regulilor din Secțiunea a 2-a din Capitolul XXXVIII al Codului de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Recursul exercitat conform secțiunii a 2 - a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procesual, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Astfel, completul Colegiului constată că argumentele invocate în recurs nu pot constitui temei de casare a deciziei recurate, or, acesta nu se încadrează în cele expres stabilite la art. 432, alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu prevederilor art. 432, alin. (1) din Codul de procedură civilă părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) și (4).

Totodată, potrivit jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posedă puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, pe când în recursul declarat de către Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, asemenea aspecte nu se regăsesc.

În speță, completul Colegiului menționează, că recursul în cauză conține obiecții de fapt și de drept, care deja au fost studiate și verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurenților la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Drept urmare, se reține că argumentele invocate de recurenți nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, așa cum formal invocă Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, și, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Cu referire la argumentul recurențelor privind încălcarea de către instanța de apel a normelor de drept procedural și anume necitarea acestora prin delegație judiciară, completul Colegiului observă că Vladimir Carașca și Victor Karashka au fost reprezentați pe parcursul procesului de avocat ales. La cererea lui Vladimir Carașca la 30 noiembrie 2017 procesul a fost suspendat până la determinarea succesorilor de drepturi a apelantului decedat Alexei Carașca. După reluarea procesului, atât apelanții Carașca Vladimir, Victor Karashka, cât și avocatul lor Nicolae Posturusu au fost citați la adresele indicate de ei, dar nu au reclamat corespondența. (f.d. 34, 36, 42, vol. V) Careva alte adrese, la care părțile urmau a fi citate, nu au fost comunicate instanței de apel. Instanța de apel suplimentar a citat participanții la proces și prin intermediul unui aviz publicitar.

Aici se rețin prevederile art. 56 Cod de procedură civilă cât și practica CEDO privind obligația părților implicate în proces de a urmări procedurile și a avea un rol activ în apărarea drepturilor sale.

În astfel de circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de către Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, inadmisibil.

Conform celor expuse, în temeiul art. 431, alin. (1) și (2), art. 433, lit. a), 440, alin. (1) și (1¹) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul, declarat de către Victor Karashka și Vladimir Carașca, reprezentați de avocatul Petru Balan, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Maria Ghervas

judecătorii

Nina Vascan

Galina Stratulat